

41 65

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 109. ÉVFOLYAMA

1974. FEBRUÁR * XXIII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

TARTALOM

<i>Gáspár—Hantos Géza</i> : Erdőállomány-fejlesztési tervünkről ..	49
Erdészeti gépek karbantartása és javítása (<i>Jáhn F.</i>)	53
<i>Rumpf János</i> : A szállítójárművek tengelyelrendezésének hatása a szállítás összes költségére	54
<i>Dr. Tompa Károly</i> : Óvatosságot a füzesek vegyszeres gyomirtásában!	60
<i>Kőrmeny Máttyás</i> : Talajszelvény gödöraszt helyettesítő talajszonda	65
Új utak a nyárfagazdálkodásban (<i>Dr. Babos I.</i>)	68
<i>Dobay Pál</i> : A Pilisszentkereszt-i Erdészet története	69
<i>Órsi Károly</i> : A magyar történelmi kertek	75
<i>Dr. Kolonits József</i> : Az intenzív fenyőcsemetenevelés erdővédelmi problémái	80
<i>Tóth József</i> : Erdővédelmi feladatok az alföldi fenyőállományokban	84
<i>Dr. Barth, R.</i> : Az NDK új erdőrendezési utasítása	86
<i>Zsombor Ferenc</i> : Fleischmann elmékérem — először az erdőszetben	90
<i>Bertha B.</i> : Balatoni évtizedek (<i>Dr. Keresztesi B.</i>)	91
<i>Loszickij, K. B. Csujenkov, V. Sz.</i> : Etalon erdők (<i>Trombitás Endre</i>)	92
<i>Címkép</i> : Mátrai részlet	
<i>Háttapon</i> : Tél a Mátrában (<i>Foto ERTI, Michalovszky I. felvételei</i>)	

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Гащпар-Хантош Г.</i> : План развития лесных насаждений Венгрии	49
<i>Румпф Я.</i> : Влияние размещения осей транспортных средств на общие транспортные расходы	54
<i>Д-р Томпа К.</i> : Осторожно с химической прополкой ивовых насаждений	60
<i>Кёрменди М.</i> : Почвенный зонд, заменяющий выкопку ямы почвенного профиля	65
<i>Добай П.</i> : История Пилиссенткерестского лесничества ...	69
<i>Ёрши К.</i> : Венгерские исторические сады	75
<i>Д-р Колонитс Я.</i> : Проблемы защиты леса при интенсивном выращивании саженцев хвойных пород	80
<i>Тот Я.</i> : Задачи по защите леса в хвойных насаждениях Большой Венгерской равнины	84
<i>Д-р Барт, Р.</i> : Новое положение по лесоустройству в ГДР	86

CONTENTS

<i>Gáspár—Hantos G.</i> : About the plan for development of our forest stands	49
<i>Rumpf J.</i> : The effect of the axle-layout in lorries on the total haulage cost	54
<i>Dr. Tompa K.</i> : Take care for the weeding by chemicals in basket osier plantations	60
<i>Kőrmeny M.</i> : Soil proof borer instead of digging holes for soil profil	65
<i>Dobay P.</i> : The history of the Pilisszentkereszt Forestry	69
<i>Órsi K.</i> : Hungarian historical gardens	75
<i>Dr. Kolonits J.</i> : The forest protection problems in the intensive growth of coniferous seedlings	80
<i>Tóth J.</i> : Forest protection tasks of the coniferous stands on the Great Hungarian Plane	84
<i>Dr. Barth R.</i> : The new directions for forest management regulation in the GDR	86

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti
Egyesület kiadványa

Szerkesztő: **dr. Keresztesi Béla**

A szerkesztőség címe:
Budapest II., Frankel Leó u. 44.
Levél cím: 1277 Budapest, Pf. 17.
telefon: 150-624

Kiadja a Lapkiadó Vállalat
Budapest VII., Lenin krt. 9—11.
levél cím: 1906 Budapest, Pf. 223.

Felélős kiadó: Siklósi Norbert

Kapják az Országos Erdészeti
Egyesület tagjai, előfizethető
még a Posta Központi Hírlap
Iroda (1900 Budapest, József
nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel
foglalkozó egyes postahivatalok
útján. Külföldön terjeszti a
„Kultúra” Könyv- és Hírlap
Külkereskedelmi Vállalat
(H—1359 Budapest, Pf. 149),
az évi előfizetés ára 7 \$.

Révai Nyomda, Budapest —
F. v.: Povárny Jenő

1974 — 2177

Index: 25208

Gáspár-Hantos
Géza

ERDŐÁLLOMÁNY FEJLESZTÉSI TERVÜNKRŐL

A fagazdaság hosszútávú tervezési munkáinak, a koncepció kidolgozásának egyik feltétele, hogy ismerjük az erdeink területében, kezelési viszonyaiban, elsődleges rendeltetésében és összetételében várható változásokat. Csak ezeknek az ismeretében, a változások arányának és irányának rögzítése után kezdődhet meg a részletes tervezés, az egyes erdőgazdálkodó szervek koncepcióinak kialakítása. Ezért dolgoztuk ki első lépésként az erdőtelepítések távlati terveit és határoztuk meg az erdők elsődleges rendeltetését. Terveink még nem véglegesek, azok pontosítása, egyeztetése folyamatban van.

A tervezéssel meghatározásra kerültek az erdőtelepítési, fásítási feladatok szektorok szerint hosszú távon, ezen belül kivitelezési ütemezéssel város- illetve községhatáronként, az erdők elsődleges rendeltetése szerint részletezve, a telepítési feladatok területi adatai célállományonkénti bontásban.

Az összes erdőterület 1990-ig, a tervezési időszakban 320 ezer hektárral növekszik, míg még nagyobb távlatban — a racionális földhasználat előzetes adatai szerint — a növekedés 850 ezer ha körül lesz (1. táblázat).

1. táblázat

Az erdőállomány fejlesztésének terve

Év	Összes erdő ezer ha	Erdősültség %	Az összes erdőből					
			erdőgazdasági		termelőszöv.-i		egyéb	
			ezer ha	%	ezer ha	%	ezer ha	%
1925	1091	11,7	60	5,5	—	—	1031	94,5
1960	1306	14,0	951	72,8	100	7,6	255	19,6
1972	1525	16,4	974	63,8	383	25,1	168	11,1
1980	1657	17,9	988	59,7	473	28,5	196	11,8
1990	1845	19,9	1022	55,5	591	32,0	232	12,5
Távli.	2375	25,6	1100	46,2	935	39,3	340	14,5

A tervezés során az esetleges csökkenéseket nem vettük figyelembe, mert erdőfelújítást pótló erdőtelepítés címen az erdőfenntartási alapból fedezett telepítéssel minden évben kiegyenlítjük a csökkenést. Így a már erdősült terület kisebb, időszakos eltérésekkel állandónak tekinthető.

Az erdőtelepítések, fásítások tervének fontosabb adatai:

ütemezés:	1973—1975	46 ezer ha
	1976—1980	86 ezer ha
	1981—1990	188 ezer ha
		<hr/> 320 ezer ha

rendeltetés:	termelési	158 ezer ha	49 ⁰ / ₀
	környezetvédelmi	134 ezer ha	42 ⁰ / ₀
	szoc.-üdülési	28 ezer ha	9 ⁰ / ₀
		<hr/>	
célállomány:		320 ezer ha	100 ⁰ / ₀
	fenyő	142 ezer ha	44 ⁰ / ₀
	tölgy	52 ezer ha	16 ⁰ / ₀
	nyár	64 ezer ha	20 ⁰ / ₀
	egyéb lomb	62 ezer ha	20 ⁰ / ₀
		<hr/>	
szektorok:		320 ezer ha	100 ⁰ / ₀
	erdőgazdaságok	46 ezer ha	14 ⁰ / ₀
	állami gazdaságok	42 ezer ha	13 ⁰ / ₀
	OVH	3 ezer ha	1 ⁰ / ₀
	egyéb állami	21 ezer ha	7 ⁰ / ₀
	termelészövetkezeti	208 ezer ha	65 ⁰ / ₀
		<hr/>	
		320 ezer ha	100 ⁰ / ₀

Kiemelkedően legnagyobb a telepítési feladat Bács-Kiskun megyében — több mint az összes telepítés egyharmada —, majd Szabolcs-Szatmár, Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén megye a sorrend.

A távlati tervezés ütemezése során a zöldövezeti telepítéseket helyeztük előtérbe. Azt kívánjuk elérni, hogy a városok közvetlen környékén a szükséges igényeket már az V. ötéves terv során kielégítsük.

A kezelési viszonyok változása

Az 1. táblázat és az erdőtelepítéseknek szektorok szerinti megoszlása jelzi, hogy a kezelési viszonyokban jelentős eltérés várható.

Míg az erdőgazdaságok területe 17 év alatt 3⁰/₀-kal, a termelészövetkezetek erdőterülete 55⁰/₀-kal növekszik, az ország erdőterületének mintegy 1/3-án termelészövetkezet fog gazdálkodni. Az állami gazdaságok erdőtelepítési feladata közel azonos az erdőgazdaságok feladatával.

Ez a tény egyértelműen követeli, hogy a termelészövetkezeti erdőgazdálkodásra nagyobb súlyt helyezzünk, a tervezés során részletesen ki kell dolgozni a termelészövetkezeti erdőgazdálkodás távlati koncepcióját, céljait.

Fafajösszetétel

A több mint 20⁰/₀-os területnövekedéssel, az erdőfelújítások fafajcseréjének következtében lényegesen megváltozik erdeink fafajösszetétele. Mivel a felújítások fafajváltozása még pontosan nem ismert, csak utalok arra, hogy a nyár és fenyő fafajokban nagyobb arányú növekedés várható. A többi fafajok aránya csökken, de területileg a bükk és akác változatlan, tölgyekben kisebb növekedés, cserben kisebb csökkenés várható.

AZ ERDŐK ELSŐDLEGES RENDELTETÉSE

A meglévő erdőkre és a tervezett erdőtelepítésekre meghatároztuk a jelenlegi és a tervezési időszakban várható szükségletek és igények figyelembevételével az elsődleges rendeltetést az erdők hármaskörének szerint. Az elsődleges rendeltetés szerinti besorolást az állami erdőrendezőségek az erdőgazdálkodók, a tanácsi szakigazgatás, és a társadalmi szervek bevonásával végezték. A kijelölés erdőrésztlet-mélységben történt.

A környezetvédelmi rendeltetést betöltő erdők kijelölésére és fenntartására kiadott legfontosabb elv, hogy ezek elsődlegességét a terület természeti, illetve művi adottságai, az adott helyen fellépő vagy veszélyt jelentő ártalmak, károsító körülmények határozzák meg. Csoportosításukat a következők szerint írtuk elő:

— *Zöldövezeti telepítések*, a legkomplexebb hatású környezetvédelmi erdőterületek. Rendeltetésük a legkülönbözőbb káros természeti és művi hatásoktól védeni a lakosságot és egyúttal, amennyiben a feltételek biztosítottak, pihenőerdőként is hasznosíthatók.

— *Vízgyűjtők komplex talajvédelmét* szolgáló erdők és fásítások. Feladatuk a műszaki és talajművelési meliorációs beavatkozásokkal összehangoltan erdészeti eszközökkel biztosítani a termőtalaj és vízminőség védelmét.

— *A védőfásítások* elsősorban a vonalas létesítmények mentén, különböző védelmi rendeltetést töltenek be mint erdősávok, erdőfoltok, fasorok. Rendeltetése, formája, helyzete szerint lehet út-, vasút-, vízfolyás-, csatorna menti fásítás, mezővédő- vagy legelővédő erdősáv, források, tavak, víztárolók védőfásításai.

— *Táj-, természetvédelmi* és egyéb különleges védelmi rendeltetésű erdők és fásítások (parkok, növényi és állati génrezervációk stb.).

A fentiek alapján kijelölt környezetvédelmi rendeltetésű erdők megoszlása:

zöldövezet	27 ezer ha
talajvédelem	144 ezer ha
védőfásítás	11 ezer ha
táj- és természetvédelem	102 ezer ha
összesen:	284 ezer ha

A *szociális-üdülési* rendeltetést betöltő erdők nagyságának és helyének meghatározásához, típusonként az alábbi tervezési irányelveket adtuk meg:

— *Pihenőerdők*. A napi felüdülést biztosító, közvetlenül a település mellett, 30 percen belül megközelíthető távolságban kijelölt, intenzíven feltárt és berendezett erdő. Minden alsófokú körzeti központ és annál magasabb szintű településnél kellett kijelölni, a település 2000-re számított lakossága figyelembevételével, 1000 főként 3 ha-t.

— *Séta- és kirándulóerdő*. Elsősorban hétvégi üdülést és napos kirándulásokat biztosító, jól megközelíthető, úthálózattal feltárt és csak mérsékelt műszaki berendezettségű parkerdő. Középfokú és annál magasabb szintű település lakosságát figyelembe véve 1000 főként, a település jellegétől függően 30—50 ha-ban határoztuk meg a szükségletet, melynek 50%-át helyben, 50%-át pedig részben a regionális, részben az országos jelentőségű erdős tájakon jelöltük ki.

— *Erdei autópihenőket* az előrelátható igények szerint, közutak mellett, néhány órás pihenésre, illetve kirándulóerdőkhöz csatlakoztatva, azok kiinduló pontjain jelöltük ki.

— *Egyéb célú üdülőerdőket*, erdei tábor- és kirándulóhelyeket, zöld folyosókat, sport-, üdülési és kulturális célokat szolgáló erdőket a helyi természeti és kulturális adottságok mellett, a várható igénybevételek figyelembevételével kellett meghatározni.

A konkrét területi előírások mellett előírtuk a szociális-üdülési erdők minőségi követelményeit is. Ezek a következők:

- a termőhelynek megfelelő, tartamos, állóképes, természetes erdőképet biztosító fafajokból összetett állománytípus;
- a faállomány-típusra jellemző, ezen belül minél nagyobb változatosságot nyújtó kísérő fajokat is magukba foglaló, többszintes, vegyeskorú, elegyes erdő;
- fellazított koronaszint, 70—80%-os átlagos záródással, kisebb-nagyobb tisztásokkal megszakított, változatosan tagolt erdőállomány.

Ahol megfelelő minőségű állomány nem áll rendelkezésre, ott telepítési és nevelési munkával kell a minőségi követelményt elérni. A területi és minőségi adottságok mellett még a következő szempontokat adtuk:

- bármilyen természetes adottságból fakadó vonzerőt — mint pl. forrás, vízfelület, kilátás, várrom, vagy egyéb műemlék, geológiai vagy botanikai érdekesség — az üdülőerdők különböző fajtáinak helykijelöléséhez meg kell ragadni;
- mind a függőleges, mind a vízszintes tagoltságot fokozottan kell érvényesíteni. A hegyes-völgyes, tagolt, sziklás terepalakulatok, másrészt a patakok, folyók, tavak nagymértékben fokozzák a változatosságot.

Az egyes parkerdő-létesítmények típusterveit számos alternatívával kidolgoztattuk és az erdészeti szervek részére eljuttattuk. A típusterv-gyűjtemények az egységár-elemzéseket és költségszámításokat is tartalmazzák.

Az egyes létesítmények típustervei mellett, a különböző üdülési funkciót betöltő objektumok modellterveinek kidolgozása folyamatban van. A modelltervek módot adnak a fejlesztés kereteinek, fenntartási költségeinek reális szinten tartására.

A fenti elvek alapján kijelölt szociális-üdülési rendeltetésű erdők megoszlása az alábbi:

pihenőerdő	32 ezer ha
sétaerdő	70 ezer ha
kiránduló erdő	109 ezer ha
egyéb üdülőerdő	5 ezer ha
összesen:	216 ezer ha

A különleges rendeltetésű erdők meghatározása és kijelölése után az ország összes erdőterületének elsődleges rendeltetés szerinti megoszlása a 2. táblázat szerinti lesz.

Az erdőterületnek rendeltetés szerinti megoszlása

2. táblázat

Az elsődleges rendeltetés megnevezése	Az erdőterület elsődleges rendeltetése					
	1960-ban		Jelenleg		1990-ben	
	ezer ha	%	ezer ha	%	ezer ha	%
Termelési	1227	93,9	1365	89,5	1345	72,9
Környezetvédelmi	73	5,6	128	8,4	284	15,4
Szoc.-üdülési	6	0,5	32	2,1	216	11,7
Összesen	1306	100,0	1525	100,0	1845	100,0

1990-ig termelési rendeltetésű erdők területe 20 ezer hektárral, 1,5%-kal csökken, a környezetvédelmi erdők területe több mint kétszerezésére, a szociális-üdülési erdők területe hétszerezésére növekszik.

Az elsődleges rendeltetés arányainak változása lényegesen nem módosítja a kitermelhető fatömeg mennyiségét. A kitermelhető fatömeg kiszámítása folyamatban van, az eddig beérkezett adatok a korábban feltételezett, egyenletes növekedést igazolják.

Az erdőállomány-fejlesztés távlati tervezésének csak első lépései történtek meg. Hogy kitűzött céljainkat elérjük, ki kell dolgozni a részletes szakmai tervek, meg kell teremteni a kedvező műszaki és közgazdasági feltételeket.

Гашир-Хантош Г.: ПЛАН РАЗВИТИЯ ЛЕСНЫХ НАСАЖДЕНИЙ ВЕНГРИИ

V качестве основания для разработки долгосрочного планирования лесного хозяйства нами запланировано изменение площадей, условий ведения и первичного назначения наших лесов. В табл. 1 приводится изменение лесных площадей за указанные в ней периоды, или в дальнейшем будущем. Приводится также и изменение, осуществляющееся в лесхозном, производственно-кооперативном и прочем ведении лесных насаждений. В табл. 2 приводится распределение лесов по первичному назначению в соответствии с целями производства, охраны природы и отдыха.

Gáspár-Hantos G.: ABOUT THE PLAN FOR DEVELOPMENT OF OUR FOREST STANDS

Laying the foundation in the development of the long term plans in the forestry it should had been planned the changes in the area, treatment and in the primary function of our forests. Table 1. shows the changes in the forest area from time to time and in the future. It can be see also the changes in the forest area owned by the State Forestry, cooperatives and others on the table 1. Table 2. shows the distribution of the forest lands according to the primary function of the forest area namely for wood production, protection the environment and for recreation functions.

Erdészeti gépek karbantartása és javítása

A Mezőgazdasági Mérnöktovábbképző Intézet, valamint az Erdészeti és Faipari Egyetem kiadásában a

Központi manipulációs telepek gépei és technológiája 1969.

Az erdészeti anyagmozgatás gépei és technológiája 1970.

Munkásvédelem az erdőgazdaságban 1971 után most megjelent az *Erdészeti gépek karbantartása és javítása* című mérnöktovábbképző tanfolyami jegyzet.

A három kötetből álló mű *dr. Káldy József* tanszékvezető egyetemi tanár szerkesztésében tartalmazza a mérnöktovábbképző tanfolyamnak e témával kapcsolatos előadásait. Az igényes szerkesztői munkával összeállított jegyzet mind tartalmi, mind külalakai szempontból messzemenőleg kielégíti a továbbképzés célját szolgáló írásos anyagokkal szemben támasztható követelményeket.

Az első előadásban a szerkesztő az erdőgazdasági munkák jelenlegi és várható technológiáiból indul ki. Kitér az egyes géprendszerek ismertetésére, ezen belül javaslatot tesz a már bevált és beszerezhető géptípusokra, szem előtt tartva a tipizálás fontosságát.

A szükséges gépkarbantartó és gépjavító kapacitás meghatározásának számítási módszereiről is részletes tájékoztatást nyújt az anyag. Figyelembe veszi az egyes gépek számának országosan várható növekedését. Külön-külön tárgyalja a jegyzet a központi javítóműhelyeknek és az erdészeti, üzemi TMK műhelyek-

nek telepítési, tervezési irányelveit. Ez a rész igen jelentős segítséget nyújt mindazoknak, akik új gépkarbantartó, gépjavító műhely építését tervezik. A műhelyek gépi felszereléséről, a javítások, karbantartások gyors, balesetmentes elvégzéséhez elengedhetetlenül szükséges kézi szerszámokról is részletes tájékoztatás található az anyagban.

Az erdőgazdálkodásban, az elsődleges faiparban legjobban bevált és elterjedt gépek, szerszámok karbantartásához, javításához szükséges legfontosabb ismeretek a jegyzetből elsajátíthatók.

Mivel a hidraulika alkalmazási területe mindinkább növekszik, igen jelentős a hidraulika alapismereteivel, a hidraulika-rendszerekkel foglalkozó rész. Úgyisintén feltétlenül érdeklődésre találnak a javításoknál a műanyagok felhasználását és a korrózióvédelmet érintő fejezetek. Részletesen foglalkozik az anyag a karbantartó és javítóműhely balesetvédelmi övrendszabályival, az előírt és betartandó tűzvédelmi előírásokkal.

Összegezve: Az erdészeti gépek karbantartását és javítását ismertető mérnöktovábbképző tanfolyami előadások háromkötetes jegyzetsorozatának elmélyült tanulmányozásával szerzett ismeretek gyakorlati megvalósításával a gépésítés fejlődési ütemétől elmaradt karbantartási, javítási körülményeinket, munkamódszereinket a megfelelő szintre lehet emelni.

Jáhn Ferenc